

3. ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η κατάσταση της χώρας στο δεύτερο μισό του 19 ^{ου} αιώνα

- **Τα σύνορα ήταν ασφυκτικά** [Συνέδριο του Βερολίνου (1878): η Ελλάδα δεν είχε ακόμη απελευθερώσει με τις δυνάμεις της τα αλύτρωτα μέρη του έθνους, την Ήπειρο, τη Μακεδονία, τη Θράκη, την Κρήτη και τα νησιά του Αιγαίου].
- **Μόνο το εμπόριο παρουσίαζε αξιόλογη ανάπτυξη**, εξαιτίας των Ελλήνων της Διασποράς.

Παράγοντες που επιβράδυναν τον εκσυγχρονισμό και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας:

- 1) οι τεταμένες σχέσεις της αφενός με τις μεγάλες δυνάμεις της Ευρώπης και αφετέρου με τις γειτονικές χώρες
- 2) η πολιτική αστάθεια
- 3) η ανασφάλεια στην ύπαιθρο
- 4) η χαμηλή πίστη της χώρας διεθνώς.

Τι σήμαινε ο όρος εκσυγχρονισμός τη δεδομένη ιστορική στιγμή;

- ✓ δημιουργία ισχυρού τακτικού στρατού και πολεμικού ναυτικού
- ✓ ανάπτυξη οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου, καθώς και ταχυδρομικού και τηλεγραφικού δικτύου
- ✓ εισαγωγή νέων καλλιεργητικών μεθόδων στη γεωργία
- ✓ εμπέδωση της τάξης και της ασφάλειας στις μετακινήσεις και στις μεταφορές
- ✓ ανάπτυξη του πιστωτικού συστήματος και της διεθνούς πίστης της χώρας.

Προϋποθέσεις για τον εκσυγχρονισμό:

- εξεύρεση οικονομικών πόρων και ορθολογική διαχείρισή τους
- ορθολογικός προσδιορισμός των εθνικών προτεραιοτήτων και αμετάκλητη προσήλωση στην εξυπηρέτησή τους.

Ωστόσο, η **Μεγάλη Ιδέα** επισκίασε κάθε άλλη εθνική προτεραιότητα, παρότι οι αντίπαλοί της υποστήριζαν ότι αποτελούσε τροχοπέδη για τον εκσυγχρονισμό.

Το μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα του Χαρίλαου Τρικούπη

Δεκαετία 1880: ο Χαρίλαος Τρικούπης προώθησε ευρύ πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων και δημόσιων έργων. Πιο συγκεκριμένα:

- μείωσε στο μισό τον αριθμό των βουλευτών
- καθόρισε αυστηρά κριτήρια επιλογής των δημοσίων υπαλλήλων
- προώθησε αλλαγές στα Σώματα Ασφαλείας και αναδιοργάνωσε τον στρατό και τον στόλο
- αύξησε τον αριθμό των σχολείων και των μαθητών και προώθησε τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού προγράμματος
- ευνόησε τη βιομηχανική ανάπτυξη
- επέκτεινε το οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο
- προσπάθησε να προσελκύσει κεφάλαια από τον παροικιακό ελληνισμό

Το εκσυγχρονιστικό πρόγραμμα του Ελευθέριου Βενιζέλου

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος: προσκλήθηκε από την ηγεσία του Στρατιωτικού Συνδέσμου που είχε ηγηθεί το 1909 του κινήματος στο Γουδή.

Το 1911 ο Βενιζέλος προώθησε τις μεταρρυθμίσεις του μέσω της αναθεώρησης του Συντάγματος του 1864. Ειδικότερα:

- μείωσε την πλειοψηφία από το ήμισυ των βουλευτών στο ένα τρίτο
- απέκλεισε την εκλογή εν ενεργεία αξιωματικών των ενόπλων δυνάμεων στο αξίωμα του βουλευτή (ασυμβίβαστο)
- όρισε τη δυνατότητα του κράτους να απαλλοτριώνει περιουσιακά στοιχεία των πολιτών χάριν του δημοσίου συμφέροντος
- καθιέρωσε τη μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων
- εκσυγχρόνισε το στρατό και το στόλο (μετακαλώντας Γάλλους και Άγγλους ειδικούς).

4. ΕΘΝΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

- ❖ Ο όρος *Βαλκάνια* έφτασε (από οροσειρά του Αίμου) να σημαίνει περιοχή αστάθειας και συγκρούσεων, ενώ οι λαοί της θεωρείται ότι ρέπουν προς εξάρσεις εθνοφυλετικού χαρακτήρα και ότι είναι διαφορετικοί από τους λαούς της υπόλοιπης Ευρώπης.